

Секція 4. Технології професійної орієнтації
**СИСТЕМА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ
ПЕДАГОГІЧНОГО ВНЗ**

Репко І. П.
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

Одарченко В. І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

Шлях європейської та світової інтеграції, обраний українською спільнотою, зумовлює потребу інтенсивних змін у політичному, економічному й соціальному житті країни. Саме тому останніми роками в освітній галузі відбуваються реформаційні процеси, спрямовані на досягнення рівня найкращих світових стандартів. Важливим кроком у цьому напрямку стала поява Концепції державної системи професійної орієнтації населення, яка є однією з найактуальніших у суспільстві проблем з підготовки молодого покоління до свідомого та активного професійного самовизначення, до майбутньої творчої й продуктивної праці [4]. Спираючись на вищезазначену концепцію, зробимо висновок, що процес підготовки конкурентоздатної молоді до вибору професії та супровід упродовж усього її економічно активного життя повинен стати провідним напрямом розвитку сучасної освіти.

Ефективність профорієнтаційної діяльності в Україні на всіх рівнях не може бути забезпечена без вирішення низки ключових проблем у цій галузі. Під системою професійної орієнтації доцільно розуміти цілісний

комплекс взаємоузгоджених інституціональних елементів, який має забезпечувати ефективне профорієнтаційне обслуговування різних категорій громадян і який охоплює нормативно-правове підґрунтя, організаційно-управлінську структуру, розгалужену мережу профорієнтаційних підрозділів із належним фінансовим, матеріально-технічним, кадровим, науково-методичним забезпеченням.

У контексті актуального принципу гуманізації суспільної життєдіяльності та відповідно до профорієнтаційної діяльності на окрему особистість головним критерієм ефективності всіх процедур профорієнтації та її системи в цілому слід визнати ступінь відповідності обраної індивідом професії його професійним здібностям та інтересам [5].

Одним із засобів розв'язання поданої проблеми є проектування єдиного освітнього середовища з формування профорієнтаційно значущих компетентностей сучасної молоді засобами професійної орієнтації [1].

Проблемам професійної орієнтації та основним положенням щодо професійного розвитку особистості присвячені роботи А. Деркача, Є. Клімова, Д. Сьюпера, В. Толочка. У дослідженнях Є. Павлютенкова, Б. Федоришина, І. Чечель, Є. Клімова висвітлено зміст та основні складові професійної орієнтації.

Професійна орієнтація не повинна сприйматись як відокремлений елемент, спеціалізована функція якого полягає у залученні якомога більшої кількості абітурієнтів до навчальних закладів тощо. Профорієнтація на всіх її рівнях має розглядатись як інтегральна діяльність із розвитку кар'єри особистості для забезпечення її індивідуального добробуту та оптимального включення в суспільне життя. Оскільки вибір професії – тривалий і непрогнозований процес [4].

Зазначимо, що профорієнтаційна робота кафедри – це процес професійної діагностики, професійної інформації, професійної

консультації, професійного добору, професійного відбору та професійної адаптації.

Завданнями профорієнтаційної роботи кафедр педагогічних ВНЗ є: допомога в процесі виявлення професійно значущих якостей та здібностей молоді; спрямування особистості на самопізнання, власну активність як основу професійного самовизначення; сприяння специфічними методами посиленню конкурентоспроможності на ринку педагогічної праці.

Усі поставлені завдання є основою самовизначення, і реалізувати їх допомагає система профорієнтаційної роботи викладачів кафедр, яка включає ряд взаємопов'язаних компонентів, спрямованих на забезпечення активного, свідомого самовизначення на професію «вчитель».

В основу профорієнтаційної роботи кафедр покладено такі принципи: комплексний характер надання профорієнтаційних послуг; узгодження інтересів особи та суспільства через ринок педагогічної праці; діяльнісний підхід до визначення професійної придатності; доступність професійної та іншої інформації стосовно можливостей вибору педагогічної професії, форм навчання і працевлаштування; конфіденційність та рекомендуєчий характер висновків профконсультацій і профвідбору, дотримання норм етики [2].

У галузі науково-методичної роботи викладачі кафедр розробляють методичні матеріали (рекомендації, посібники) і забезпечують ними профорієнтаційні підрозділи освіти; беруть участь у розробці типових нормативних актів, що регулюють роботу з професійної орієнтації, здійснюють консультації щодо їхнього використання; створюють банк професіографічних матеріалів, стандартизованих психодіагностичних методик, пакетів прикладних програм і встановлюють порядок їхнього використання; беруть участь в апробації та адаптації методичних матеріалів, стандартизованих психодіагностичних методик, пакетів

прикладних програм і встановлюють порядок їхнього використання тощо [2].

Отже, перед нами постає питання про необхідність оновлення підходів до організації профорієнтаційної роботи, у тому числі її форм і методів.

Одним із результативних критеріїв ефективності профорієнтаційної роботи кафедри в сучасних умовах, на думку Т. Дюкова, є достатня інформація про професію та шляхи її здобуття. Без чіткого уявлення про зміст та умови праці в обраній професії не можливо зробити обґрунтований вибір. Показником достатності інформації в даному випадку є чітке уявлення вимог професії до людини, конкретного місця її отримання, потреб суспільства в даних фахівцях.

За останні десятиліття в системі профорієнтації стали все частіше впроваджуватися активні форми і методи профорієнтації (кейс-метод, арт-терапевтичні методики, експрес-діагностика, а також спостерігається тенденція наповнення новим змістом уже наявних, відповідно до особливостей систем освіти на сучасному етапі розвитку: залучення випускників, які успішно працевлаштувалися в якості консультантів в освітній заклад; надання інформаційно-довідкової підтримки учням, педагогам, батькам; розміщення на сайті кафедри інформації про випускників, у яких успішно склалася професійна кар'єра; віртуальний кабінет профорієнтації (створений у мережі Internet), покликаний допомогти учням познайомитися з описами професії, отримати інформацію про вищий навчальний заклад, подивитися відеоматеріали про професію, ознайомитися із рекламними матеріалами); проведення конкурсів (Інтернет – олімпіад з дисципліни кафедри)) та пасивні (бесіди з абітурієнтами про напрями та профілі, що організують викладачі навчального закладу; запрошення викладачів вишу на шкільні заходи;

оформлення інформаційних стендів, рекламних щитів і поліграфічної продукції про напрями діяльності кафедри тощо) [3].

Спираючись на вищезазначене, під профорієнтаційною діяльністю кафедри будемо розуміти цілісну систему взаємоузгоджених елементів, яка має забезпечувати ефективне профорієнтаційне обслуговування різних категорій громадян.

Профорієнтаційна діяльність освітнього закладу повинна розглядатися як науково обґрунтована система підготовки потенційних абітурієнтів до вільного і самостійного вибору професії та бути покликана враховувати як індивідуальні особливості особистості, так і необхідність повноцінного розподілу трудових ресурсів в інтересах суспільства.

Література:

1. Воронцов Д. А. Особенности применения социальных сетей в качестве маркетингового инструмента // Сборники конференций НИЦ «Ноосфера». 2012. № 1. – С. 18 – 20.
2. Інформатика та інформаційні технології : практикум для орг. роботи студентів на практ. та лаб. заняттях / Ю. Ю. Білак [та ін.] ; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», ф-т інформ. технологій, каф. інформатики та фіз.-мат. дисциплін. - Ужгород : АУТДОР-ШАРК, 2015 - Ч. 1. - 94 с.
3. Концепція профільного навчання в старшій школі : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 21.10.13 №1456 – 15 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784
4. Репко І.П., Демидчук І.В. Використання сучасних інформаційних технологій у профорієнтаційній діяльності ВНЗ / І.П. Репко, І.В. Демидчук // Науково-методична робота в сучасному закладі освіти : матеріали регіон. наук.-практ. конф. – Х. : ХГПА, 2017. – С 192.
5. Танько Т.П. Профорієнтаційна робота як вагома складова діяльності кафедр педагогічних ВНЗ / Т.П. Танько // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць. – Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2012. Випуск 9. – С. 286-290